

LEIDSE TONEELGROEP AL DENTE

Kritische kunstjes in Circus Mrozek

TEKST SUZANNE LEUTENS FOTOGRAFIE AL DENTE

Circus Mrozek is de nieuwe voorstelling van Toneelgroep Al Dente. Regisseur Jos Nijhof haalde alle verhalen en toneelteksten van de Poolse schrijver Mrozek uit de bieb en knipte en plakte dat het een lieve lust was. Et voilà, daar op zijn werktafel ontstond een collage van gekke teksten en sketches, als ware het een circus, een carroussel van amuses waarvan het publiek naar hartenlust kan snoepen. Maar pas op: sommige stukjes zijn scherper dan je denkt.

Het is maandagavond, een uur of acht. Het begint al te schemeren als ik mijn fiets de oprijlaan van het Visser 't Hooft Lyceum oprijd. De school ligt er verlaten bij zo zonder rokende pubers op het schoolplein. Maar binnen brandt er licht. Want wat lang niet iedereen weet, is dat hier ook Theater De Ware Liefde is gehuisvest, het huistheater van het Visser 't Hooft Lyceum en tevens vaste stek voor de spelers van Toneelgroep Al Dente. Vroeger speelden zij bij het schooltoneel van 'meester Nijhof', nu zijn ze volwaardige spelers met dito regisseur. Maandagavond is hun repetitieavond. Vanavond krijg ik een voorproefje van hun nieuwe voorstelling Circus Mrozek. Eensmaal binnen hoor ik stemmen. Ik volg het geluid en loop een schemerige trap op, langs een computerlokaal. Even later blijf ik staan voor een zwarte deur, ik duw hem zachtjes open.

"Konijnen worden gefokt in kooien, het liefst meerdere per kooi. Hun aantal groeit zeer snel. Tenminste, als de konijnen waarmee men fokt van verschillend geslacht zijn." Ik lijk te zijn beland in een circus waar konijnenfokkers een vakinhoudelijke discussie voeren. Maar een split second later luister ik alweer naar een weerbericht van een weerman die geen slecht weer mag aankondigen. Een beetje sneu is het, maar tegelijkertijd hilarisch. En vervolgens ben ik getuige van een exclusief interview met twee criminele baby's: "Vertel eens, Sucking Simon, is het nou waar dat Crawling Jack zijn broer omlegde?" Waarop deze antwoordt: "Als er een ding is wat wij criminele baby's niet kunnen weerstaan, dan is het melk. Voor melk rijgt een zwakeling zelfs zijn broer aan het mes." In een moordend tempo volgen de hilarische sketches elkaar op, vernuftig aan elkaar gelijmd met 'bruggetjes', en dat alles in een circusdecor. Welkom bij Circus Mrozek.

Absurd kloppend

Dan is er een break. In de docentenkamer halen we koffie uit de au-

tomaat en ik spreek met regisseur Jos en acteurs Hannah Groos en Bart Verschoor. Voor Bart is dit zijn eerste voorstelling bij Al Dente. Hannah zit er al wat langer bij. Alle drie vinden ze het een fantastisch stuk. Volgens Bart is Circus Mrozek te omschrijven als 'een verzameling korte circusacts'. Jos houdt het op 'absurdistisch variététheater'. Jos vertelt hoe hij fragmenten uit het werk van de Poolse schrijver en cartoonist Slawomir Mrozek haalde. Deze collage vormde de basis voor Circus Mrozek. Jos: "Ik heb te hooi en te gras uit zijn werk geplukt en daarvan hebben we een enigszins absurd, maar wel kloppend geheel gemaakt. Al die gekke sketches deden me denken aan een circus. Dat zijn namelijk ook allemaal korte stukjes. Zo is de naam Circus Mrozek ontstaan."

Slawomir Mrozek (1930) verwierf in Nederland vooral in de jaren zestig bekendheid met zijn korte toneelstukken *De Politie*, *Striptease* en *Tango*. Zijn teksten worden vaak tot het absurdisme gerekend. Tegelijkertijd bevatten ze meestal ook een politieke boodschap. Mrozek groeide op in het communistische Polen. Veel van zijn frustraties over het toenmalige regime vonden een plaats in zijn teksten. Lange tijd mocht er in Polen dan ook geen letter van hem verschijnen en ook Mrozek zelf was vanwege zijn anticommunistische denkbeelden jarenlang niet welkom in zijn vaderland.

'Konijnen worden gefokt in kooien, het liefst meerdere per kooi'

Ijzeren greep

Jos raakte gefascineerd door Mrozek: "Die man schrijft knettergekke teksten, maar zijn werk is ook wel heel satirisch." Want ook in Circus Mrozek voel je op bepaalde momenten de ijzeren greep van een communistisch regime terug. Bart: "Hannah speelt op een gegeven moment een commandant die roept dat het ten strengste verboden is om uit het raam te kijken. Dat is natuurlijk absurd." Jos voegt daaraan toe: "Het is dus niet alleen luchtig vermaak. Soms is de sfeer grimmig, je voelt dat er sprake is van een vorm van verzet, zoals de weerman. Hij rapporteert dat het slecht weer wordt, maar krijgt vervolgens van de autoriteiten een tik op de vingers omdat hij het volk zou demotiveren met zijn slechte weerberichten."

Toch is het volgens Hannah niet noodzakelijk om het allemaal te begrijpen. "De voorstelling is ook leuk zonder dat je de achtergrond van de teksten kent. Jos noemt de voorstelling een anti-ideologische menagerie. Ik wist niet eens wat dat betekende!" Op mijn beurt wil ik dan toch wel weten wat Jos bedoelt, want anticommunisme is toch ook een ideologie? Jos: "Je zou kunnen zeggen dat Mrozek zijn fantasie inzette tegen het communisme, de verbeelding was zijn redmiddel."

Wegvluchten in mijn fantasie lijkt inderdaad erg aantrekkelijk als ik even later door de realistische regen naar huis fiets.

Circus Mrozek
1, 6, 7, 9, 12, 13, 14 en 15 november
Theater De Ware Liefde,
Kagerstraat 1, Leiden
www.aldente.nl

inr: Kees van Egmond, Bart Verschoor,
Maaïke Schellekens, Bram Wildeman,
Hannah Groos, Jasper Groos

